

ПЕРЕДМОВА

Науково - дослідний інститут карпатознавства Ужгородського національного університету, колектив якого цього року відзначає свій десятилітній ювілей, звертає велику увагу на дослідження стародавньої історії Карпатського ареалу. Сьогодні мало хто пам'ятає, що Інститут карпатознавства, власне, утворився на основі археологічної лабораторії, закладеної відомими українськими археологами, докторами історичних наук, професорами Едуардом Балагурі та В'ячеславом Котигорошком. Саме вони сьогодні очолюють відділ археології НДІ карпатознавства УжНУ, який спричинився до проведення чисельних археологічних розкопок, міжнародних археологічних експедицій, видання наукових випусків "Карпатика", присвячених археологічній тематиці.

У 1998 р. побачив світ п'ятий випуск наукового збірника "Карпатика" під назвою "Старожитності Верхнього Потисся та суміжних регіонів" (відповідальні за випуск – проф. Е.Балагурі та В.Котигорошко). Вчені України, Румунії, Словаччини, які помістили на сторінках випуску ґрунтовні публікації, розглянули Верхньотиський регіон як важливий вузол культурогенезу в північно - східній частині Карпато - Дунайського басейну.

Унікальним у всіх відношеннях є тринадцятий випуск "Карпатики" - "Давня історія України і суміжних регіонів", присвячений 70-річчю від дня народження одного з фундаторів крайової археології – професора Едуарда Балагурі. До збірника, хронологічні межі дослідження якого охоплюють період від епохи палеоліту до середньовіччя, ввійшли статті та повідомлення провідних археологів України, Росії, Угорщини, Румунії, Молдови, Словаччини. Збічник завершується бібліографічним покажчиком наукових праць професора Е.Балагурі, підготовленим до друку І.Прохненком, який налічує 289 наукових позицій.

Назвемо тільки основні авторські та колективні монографії професора Едуарда Балагурі: "Археологічні пам'ятки Закарпаття" (1971), "Закарпаття – земля слов'янська" (1976), "Давні металурги Українських Карпат" (1978), "Археологія УРСР" (т.І, 1975,1985), "Археологія Венгрії" (1986), "Древняя история Верхнего Потисья" (1991), "Нариси історії Закарпаття" (т.І, 1993), "Історія Ужгорода" (1994), "Історія Мукачеве" (1998), "Население Верхнего Потисья в эпоху бронзы" (2001). В особі професора Едуарда Альбертовича Балагурі, ми, його колеги і учні, бачимо, перш за все, визначного вченого, археолога №1 на Закарпатті, який створив власну історичну школу.

Визнанням незаперечного внеску професора Е.Балагурі у вітчизняну археологію було проведення на його честь 24-26 вересня 2001 р. в

м.Ужгороді Міжнародного симпозиуму "Карпати в давнину". З доповідями та повідомленнями виступили провідні вчені з Молдови, Словаччини та України (Одеса, Київ, Львів, Ужгород). Імена археологів С.Ярового, В.Ванчугова, І.Чернякова, В.Рябової, С.Кольнікової, О.Бандровського, Л.Гладкової, І.Никулице, В.Котигорошка добре відомі у наукових колах Європи. Матеріали, вголошені на симпозиумі, вийшли до пропонованого наукового збірника. Солідність виданню дають авторитетні рецензенти – академік, Віце-президент НАН України П.Толочко та директор Одеського археологічного музею НАН України, кандидат історичних наук В.Ванчугов. Присемно, що серед авторів збірника є молоді вчені І.Прохненко, І.Зембор, Я.Алешкевич, І.Ліхтей, які гордяться своєю приналежністю до історичної школи професора Едуарда Балагурі.

Загалом археологічний відділ НДІ карпатознавства спричинився до появи трьох спеціальних випусків "Карпатки", на сторінках яких опубліковані 69 наукових статей та повідомлень з найактуальніших проблем археології та стародавньої історії. Співробітництво з провідними вченими Росії, Словаччини, Румунії, Угорщини та Молдови, яке вже стало традиційним, є свідченням того, що закарпатські археологи давно вже вийшли за межі провінційності, а їхні праці становлять нове слово в сучасній історіографії. То ж побажасмо їм нових вагомих успіхів у правдивому відтворенні яскравих сторінок нашої праісторії.

Микола Вегеш
директор НДІ карпатознавства
Ужгородського національного
університету, доктор історичних
наук, професор.